

2

Fogyasztóvédelem

**EU CSATLAKOZÁSRA FELKÉSZÍTŐ
PROGRAMOK KISVÁLLALKOZÁSOKNAK**

IPOSZ TANANYAG SOROZAT

BUSINESS SUPPORT PROGRAMME**SMECA**

**Az Európai Bizottság támogatásával a PHARE-projekt keretében,
a Kis- és Középvállalkozások Európai Szövetségének, az UEAPME-
nak szervezésében**

Fogyasztóvédelem

Az eredeti anyagot készítette: UEAPME

Megbízott szövetség Magyarországon: IPOSZ,

Ipartestületek Országos Szövetsége

1054 Budapest, Kálmán I. u. 20.

Az IPOSZ minden jogot fenntart a tananyag másolása, terjesztése,
oktatása feltételeinek meghatározásában.

Információk kérhetők: IPOSZ, Nemzetközi és Oktatási Igazgatóság

Tel: 269-2950, e-mail: gsolti@elender.hu, fax: 269-2957

TARTALOMJEGYZÉK

I. ELŐZMÉNYEK	4
II. "Acquis Communautaire" (Közösségi vívmányok)	12
1. Félrevezető hirdetés	12
2. Az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések, a házaló kereskedelem	16
3. Fogyasztói hitel	19
4. Szervezett utazások, társasutazások és turistautak	23
5. Time-share, az ingatlanok időben megosztott tulajdonjogának megvásárlása	25
6. Fogyasztói szerződések tisztességtelen feltételei	27
7. Távolsági szerződések	31
8. Az ár feltüntetése	35
9. Fogyasztói érdekek	38
10. Felelősség a hibás termékekért	39
11. Általános termékbiztonság	43
12. Veszélyes utánzatok	49
13. Fogyasztási cikkek értékesítése és a kapcsolódó garanciák	49

I. ELŐZMÉNYEK

A fogyasztóvédelem nem szerepelt a Római Szerződés kezdeti célkitűzései között. Az európai intézmények csak a 70-es évek elején kezdtek el foglalkozni a fogyasztóvédelemmel. A Római Szerződés (1957) nem irányzott elő fogyasztói politikát. Bizonyos szerződési cikkelyek azonban, mint az EGK Szerződésének mezőgazdaságra vonatkozó 39. cikkelye¹ és az EGK Szerződésének versenyre vonatkozó 86. cikkelye², közvetlen utalást tartalmaznak a fogyasztókra és kifejezték a fogyasztói érdekek megóvásának igényét. Általánosabban az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Szerződés preambuluma a Közösség egyik alapvető céljaként jelöli meg a Közösséget alkotó személyek "élet- és munkafeltételeinek folyamatos javítását".

Commentaire :

Csak a 70-es évek közepén fogadta el a Miniszterek Tanácsa egy 1975. április 14-én kelt határozatban az Európai Gazdasági Közösség fogyasztóvédelmi és tájékoztatási politikával kapcsolatos első programját³. Ez volt az első állomás a Közösség fogyasztók érdekében tett intézkedéseiben és a Közösség fogyasztóinak érdekeit szolgáló valódi

¹ „39. cikkely, 1. bekezdés: A közös agrárpolitika célja:

...

(e) annak biztosítása, hogy az áruk elfogadható áron jussanak el a fogyasztókhoz.

”

² 86. cikkely: „Az erőfölénnyel való bármilyen visszaélést egy vagy több vállalkozó részéről a közös piacon vagy annak jelentékeny részén tiltani kell, minthogy az nincs összhangban a közös piaccal, hisz az hatással lehet a tagországok közötti kereskedelemre.

Ilyen visszaélés lehet különösen:

...

(b) a termelés, piacok vagy műszaki fejlődés korlátozása a fogyasztók kárára.

”

³ C92 sz. Hivatalos Lap, 1975, 1975.04.25.

jogi kódex létrehozását célozta. E program öt alapvető fogyasztói jogot határozott meg:

- **Az egészség és a biztonság védelméhez fűződő jog.** Ez azt jelenti, hogy a fogyasztóknak kínált áruknak és szolgáltatásoknak olyannak kell lenniük, hogy azok rendeltetésszerű és előrelátható feltételek közötti használata ne jelentsen veszélyt a fogyasztók egészségére vagy biztonságára.
- **A gazdasági érdek védelméhez fűződő jog.** A fogyasztókat védeni kell az eladó erőfölénnyel való visszaélésével szemben, különösen az egyforma szabványszerződésekkel, a szigorú hitelfeltételekkel és az erőszakos eladási módszerekkel szemben, valamint a gazdasági érdekeik olyan sérelmeivel szemben, melyet hibás termékek vagy nem megfelelő szolgáltatások okoznak.
- **A jóvátételhez fűződő jog.** A fogyasztók részére tanácsot és segítséget kell adni panasztétel, valamint hibás termékek vagy nem megfelelő szolgáltatások vásárlásából vagy használatából eredő sérülés vagy kár esetén. A fogyasztók megfelelő jóvátételre is jogosultak az ilyen sérülés vagy kár miatt, gyors, hatékony és kis költséggel járó eljárások keretében.
- **A tájékoztatáshoz és kioktatáshoz fűződő jog.** Ez azt jelenti, hogy elegendő információt kell rendelkezésre bocsátani a termékek és szolgáltatások vásárlója számára ahhoz, hogy értékelhesse a termékek és szolgáltatások fő jellemzőit, úgy mint a jellegét, minőségét, mennyiségét és árát, valamint ésszerűen választhasson az egymással versenyző termékek vagy szolgáltatások között és azokat biztonságosan használhassa. Ezen kívül kioktatási lehetőséget kell biztosítani mind a gyermekek, mind a fiatalok és felnőttek számára

annak érdekében, hogy megalapozottan, információk birtokában választhassanak a termékek és szolgáltatások között.

- **A képviselőhöz fűződő jog** (a meghallgatáshoz fűződő jog). A fogyasztók véleményét ki kell kérni és lehetővé kell tenni részükre a véleménynyilvánítást, amikor az őket érintő döntések előkészítése folyik, elsősorban a fogyasztóvédelemmel és tájékoztatással foglalkozó szervezeteken keresztül.

A Tanács ezen kívül vállalta, hogy nagyon rövid határidőn belül intézkedik egy sor igen eltérő javaslat ügyében. Ennek az első programnak azonban kézzelfogható hatása nem volt.

Egy 1981. május 19-i határozattal a Tanács jóváhagyott egy második fogyasztóvédelmi és tájékoztatási politikai programot az 1981-1986 közötti időszakra⁴. Ennek a második programnak a célja az volt, hogy kiegészítse a fogyasztók védelmére és tájékoztatására irányuló intézkedéseket, melyek végrehajtása megkezdődött az előkészítő program keretében, továbbá megerősítse annak célkitűzéseit és elveit. Ez az új program megerősítette az 1975. évi programban megfogalmazott irányokat és azokat részletesebben kidolgozta, valamint elmélyítette az e téren megvalósítandó intézkedéseket. Javasolta ezen kívül fokozott figyelem fordítását a fogyasztói érdekekre a Közösségi politikák megfogalmazásában és alkalmazásában.

Végül a program ismét megfogalmazta az 1975-ben már meghatározott öt alapvető fogyasztói jogot: a fogyasztók védelmét az egészségügyi és biztonsági veszélyekkel szemben; a fogyasztók gazdasági érdekeinek

⁴ C133 sz. Hivatalos Lap, 1981, 1981.06.03.

védelmét; a fogyasztók jogi helyzetének javítását (segítségnyújtással, tanácsadással, a jogorvoslat igénybevételi jogának megadásával); a fogyasztók kioktatásának és tájékoztatásának javítását; a fogyasztókkal történő szakmai konzultációt és képviselőtüket az érdekeiket érintő döntések kialakításában.

E program is több, az első programban már kifejtett elvet meghatározott, melyek érvényesek voltak és továbbra is érvényesek:

- a termékek vagy szolgáltatások vásárlóit védeni kell bizonyos tisztességtelen eladási módszerekkel szemben, különösen pedig az eladói, kereskedői szabványszerződésekkel, a lényegi szerződési jogok kizárásával, a szigorú hitelfeltételekkel, a meg nem rendelt áruk kifizetésére vonatkozó követelésekkel és az erőszakos eladási módszerekkel szemben;
- a fogyasztót védeni kell gazdasági érdekeinek olyan sérelmével szemben, melyet hibás termékek vagy nem megfelelő szolgáltatások okoznak;
- az áruk és szolgáltatások külső megjelenését és reklámozását, beleértve a pénzügyi szolgáltatásokét is, tilos úgy megtervezni, hogy - akár közvetlenül, akár közvetve - félrevezesse azt a személyt, akinek azokat kínálják vagy aki azokat kérte;
- hirdetés semmilyen formában nem vezetheti félre a termék vagy szolgáltatás potenciális vevőjét; bármilyen hírközlő eszközben hirdessen is, a hirdetőnek képesnek kell lennie arra, hogy megfelelő módon alátámassza állításainak érvényességét;
- a címkéken, eladási helyen vagy hirdetésekben feltüntetett összes információnak pontosnak kell lennie;

- a fogyasztó tartós fogyasztási cikkek vásárlása esetén jogosult megbízható vásárlás utáni szolgáltatásra, ideértve a javítások elvégzéséhez szükséges pótalkatrészek biztosítását;
- a fogyasztók részére kínált áruválasztéknak olyannak kell lennie, hogy amennyire lehetséges a fogyasztó adekvát módon választhassa ki az általa vásárolni kívánt terméket.

1985 után a Bizottság megállapította, hogy az egymást követő programok nem hozták meg a várt eredményeket, épp ezért a Bizottság egy új közleményt terjesztett a Tanács elé, amely tartalmazta a célirányos akciók világos ütemtervét. Ezt az ütemtervet a fogyasztóvédelmi politika fellendítéséről szóló 1986. június 23-i határozat hagyta jóvá⁵. Ebben a határozatban a Tanács elismerte a Bizottság által javasolt három fő célkitűzés megvalósításának szükségességét, melyek a következők:

1. a fogyasztók egészségének és biztonságának magas szintű védelme,
2. lehetővé tenni, hogy a fogyasztók hasznot húzzanak a Közösségi piacból, és
3. a fogyasztók érdekeinek nagyobb mértékű figyelembe vétele más Közösségi politikákban.

Az első célkitűzést illetően a Szerződés 95. cikke (ex 100 A.) az egyik leglényegesebb rendelkezést tartalmazza, melyet az Egységes Európai Okmány (EEO) 1986-ban foglalt a Római Szerződésbe. E cikk kimondja, hogy az egészségügy, biztonság, környezetvédelem és fogyasztóvédelem területén a nemzeti jogszabályi rendelkezések közelítése céljából a Bizottság javaslataiban alapként fogadja el a "magas szintű védelmet".

⁵ C167 sz. Hivatalos Lap, 1986

Az Európai Unióról szóló Maastrichti Szerződés (1992. február) az egyik legfontosabb lépés volt a Közösségi fogyasztóvédelmi politikában. Ez a Szerződés kifejezetten az egyik Közösségi politikai célkitűzésnek nyilvánítja a fogyasztóvédelmet. A 3. cikk kimondja, hogy "a Közösség tevékenységeinek ... hozzá kell járulniuk a fogyasztóvédelem megerősítéséhez"⁶.

A fogyasztók érdekeinek támogatása és a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében a Közösségnek hozzá kell járulnia a fogyasztók egészségének, biztonságának és gazdasági érdekeinek védelméhez, valamint tájékoztatáshoz és kioktatáshoz fűződő joguk érvényesítésének elősegítéséhez, továbbá érdekeik védelme céljából saját maguk megszervezéséhez⁷.

Ezek a célkitűzések az alábbi intézkedésekkel érhetők el:

- a 95. cikk értelmében bevezetett intézkedések a belső piac kiteljesítésével összefüggésben (harmonizációs intézkedések);
- a tagországok által folytatott politikát támogató, kiegészítő és folyamatosan figyelemmel kísérelő intézkedések⁸.

Bármely tagország fenntarthat vagy bevezethet szigorúbb védelmi intézkedéseket. Az ilyen intézkedéseknek azonban összhangban kell lenniük a Szerződéssel és azokról értesíteni kell a Bizottságot⁹.

⁶ 3/1/t. cikk

⁷ 153/1. cikk (129a/1. cikk kivételével)

⁸ 153/3. cikk

⁹ 153/5. cikk

A fogyasztóvédelmi követelményeket figyelembe kell venni más Közösségi politikák és tevékenységek meghatározásában és végrehajtásában¹⁰.

"Acquis Communautaire" (Közösségi vívmányok): rövid áttekintés

A fogyasztóvédelmi politika területén elfogadott Közösségi jogszabályok a piaci hiányosságok megszüntetését és egy strukturális információhiány irányába mutató tendencia megfékezését célozzák a lényegi tájékoztatás kötelezővé tételével és a fogyasztó védelmét szolgáló további szabályok bevezetésével. A jogi megközelítés a legtöbb esetben a minimális harmonizáció elvét követi.

A biztonsággal kapcsolatos kérdéseket illetően az "acquis communautaire" magában foglalja a 92/59/EK sz. általános termékbiztonsági irányelvet. A belépésre pályázó országok esetében a kihívást a gyártás szintjén lévő ellenőrzési rendszerről egy bonyolultabb piacfelügyeletre való áttérés jelenti. Az "acquis communautaire" felöleli a termékfelelősségről szóló irányelvet (85/374/EGK) és a veszélyes utánszaktokról szóló irányelvet (87/357/EGK) is¹¹.

¹⁰ 153/2. cikk

¹¹ 2000. november 22-én tartott harmadik szeminárium a pályázó országok fogyasztóvédelmi politikája témájában. A fogyasztóvédelemről és fogyasztóvédelmi politikáról szóló irányelvek általános áttekintése megtalálható az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/index_en.htm honlapján is.

- A fogyasztók gazdasági érdekeit a pénzügyi szolgáltatások területén a fogyasztói hitelről szóló irányelvek (87/102/EGK), (90/88/EGK) és (98/7/EK) védik.
- Az árak feltüntetéséről szóló irányelv (98/6/EK), a félrevezető hirdetésekről szóló irányelv (84/450/EGK) és az összehasonlító hirdetésekről szóló irányelv (97/55/EK) foglalkoznak a hirdetések és a tájékoztatás területén a fogyasztói szempontokkal.
- A kereskedelmi eljárásokkal a házaló kereskedelemről szóló irányelv (87/577/EGK), a távolsági kereskedelemről szóló irányelv (97/7/EK), valamint a fogyasztói érdekek védelmét szolgáló rendelkezésekről szóló irányelv (98/27/EK) és a fogyasztási cikkek eladásának bizonyos tényezőiről és a kapcsolódó garanciákról szóló irányelv (99/44/EC) foglalkoznak.
- A tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv (93/13/EGK), az ingatlanok időben megosztott tulajdonjogának megvásárlásáról szóló irányelv (97/47/EK) és a szervezett utazásokról és szervezett turistautakról szóló irányelv (90/314/EK) foglalkozik a fogyasztói szerződésekkel.

II. "Acquis Communautaire" (Közösségi vívmányok)

1. Félrevezető reklám

A fogyasztóvédelmi jog területén elfogadott első fontos irányelv a félrevezető reklámról szóló 84/450/EGK sz. Tanácsi irányelv volt¹². Ezt módosította az Európai Parlament és Tanács 97/55/EK sz. irányelve, amely kiterjedt az összehasonlító reklámra is¹³.

Ezen irányelvek célja nemcsak a fogyasztók, hanem a bármilyen szakmát, üzleti tevékenységet, kisipari tevékenységet vagy (kötetlen) szellemi tevékenységet folytató összes személy és a nagyközönség érdekeinek védelme a félrevezető reklámmal és annak tisztességtelen következményeivel szemben. A cél azon feltételek meghatározása is, melyek mellett az összehasonlító reklám engedélyezhető.

Az irányelvek a "reklám" fogalmát tág értelemben használják, így az kiterjed bármilyen szakmával, üzleti tevékenységgel, kisipari tevékenységgel vagy (kötetlen) szellemi tevékenységgel kapcsolatos ábrázolás készítésének minden formájára, melynek célja áruk és szolgáltatások kínálatának ösztönzése, ideértve az ingatlan tulajdont, valamint a jogokat és kötelezettségeket is.

84/450/EGK sz. irányelv

¹² 1984. szeptember 10-én elfogadott 84/450/EGK sz. Tanácsi irányelv a tagországok félrevezető reklámmal foglalkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak egymáshoz való közelítéséről, L 250 sz. Hivatalos Lap, 1984, 1984.09.19.

¹³ 1997. október 6-án elfogadott 97/55/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv a félrevezető reklámról szóló 84/450/EGK sz. irányelv módosításáról, amely kiterjed az összehasonlító reklámra is, L290 sz. Hivatalos Lap, 1997, 1997.10.23.; helyesbítések: L194 sz. Hivatalos Lap, 1998, 1998.07.10.; L151 sz. Hivatalos Lap, 1999, 1999.06.18.

A "félrevezető reklámot" olyan reklámként definiálja, amely bármilyen módon, ideértve annak megjelenítését, megtéveszti vagy várhatóan megtéveszti azokat a személyeket, akiket megcéloz vagy elér, és amely megtévesztő jellegénél fogva várhatóan befolyásolja ezen személyek gazdasági magatartását, vagy amely ezen okokból sérti vagy várhatóan sérti valamelyik versenytársat.

Annak meghatározásához, hogy a reklám félrevezető-e vagy sem, az alábbi jellemzőket kell figyelembe venni:

- az áruk vagy szolgáltatások jellemzői (pl. azok rendelkezésre állása, jellege, kivitelezése, összetétele, gyártási/nyújtási módja és időpontja, adott célra való alkalmassága, felhasználási köre, mennyisége, műszaki jellemzői, földrajzi vagy kereskedelmi eredete, a használatuktól/igénybevételüktől származó elvárt eredmények, az elvégzett vizsgálataik vagy ellenőrzéseik eredményei és főbb jellemzői);
- az ár vagy az árszámítás módja;
- az áruk vagy a szolgáltatások nyújtásának feltételei;
- a hirdető jellege, sajátosságai és jogai.

A félrevezető reklám megakadályozása érdekében a tagországoknak megfelelő és hatékony eszközöket kell biztosítani, mint például a lehetőséget a törvényes érdekeltséggel rendelkező személyek vagy szervezetek számára, hogy

- jogi keresetet indítsanak a félrevezető reklám ellen és/vagy

- a félrevezető hirdetést egy arra illetékes közigazgatási hatóság elé vigyék, hogy az döntsön a panaszokról, vagy megfelelő peres eljárást kezdeményezzenek.

A tagországoknak ezen kívül a bíróságokra vagy közigazgatási hatóságokra kell ráruházniuk az arra felhatalmazó jogokat, hogy

- elrendeljék a félrevezető reklám beszüntetését vagy e célból megfelelő peres eljárást indítsanak;
- elrendeljék a félrevezető reklám betiltását közvetlenül annak közzététele előtt vagy e célból megfelelő peres eljárást indítsanak.

Ezen intézkedések megtehetőek ideiglenes vagy végleges hatályú gyorsított eljárás keretében is.

A jelen irányelv nem zárja ki, hogy önszabályozó szervek önkéntesen akadályozzák meg a félrevezető reklám közzétételét, ha az ezen szervek előtt folyó eljárás mellett bírósági vagy közigazgatási eljárás is folyik.

97/55/EK sz. irányelv

Ennek az irányelvnek a célja azon feltételek meghatározása, melyek között összehasonlító reklám engedélyezhető. Az összehasonlító reklámot olyan reklámként definiálják, amely kifejezetten vagy burkoltan megjelöl egy versenytársat vagy egy általa kínált árut vagy szolgáltatást.

Összehasonlító reklám az alábbi feltételek teljesülése esetén engedélyezhető:

- ha az nem félrevezető;

- ha az ugyanolyan igényeket kielégítő vagy ugyanolyan célra szánt árukat vagy szolgáltatásokat hasonlít össze;
- ha az tárgyilagosan összehasonlítja ezen áruk vagy szolgáltatások egy vagy több lényeges, ellenőrizhető és reprezentatív jellemzőit, beleértve az árat is;
- ha az nem okoz összetéveszthetőséget a piacon a hirdető vagy a versenytárs között illetve a hirdető és a versenytárs védjegyei, márkanevei, más megkülönböztető jelzései, áruai vagy szolgáltatásai között;
- ha az nem rontja a hitelét a versenytárs védjegyeinek, márkaneveinek, más megkülönböztető jelzéseinek, áruinak, szolgáltatásainak, tevékenységeinek vagy körülményeinek és nem becsméri azokat;
- a származást feltüntető termékek esetében akkor, ha az minden esetben az ugyanolyan megjelölésű termékekre vonatkozik;
- ha az nem szerez tisztességtelen előnyt valamely versenytárs védjegyének, márkanevének vagy más megkülönböztető jelzésének jó hírnevéből, vagy a konkurens termékek származásának megjelöléséből;
- ha az nem tüntet fel árukat vagy szolgáltatásokat védjegyes vagy védett márkaneves áruk vagy szolgáltatások utánzataiként vagy másolataiként.

Egy speciális ajánlatra vonatkozó összehasonlításnak ezen kívül világosan és egyértelműen fel kell tüntetnie azt az időpontot, mikor az ajánlat érvényessége megszűnik, vagy adott esetben azt, hogy a speciális ajánlat érvényessége az áruk és szolgáltatások rendelkezésre állásától függ, ill. ha a speciális ajánlat még nem érvényes, akkor azon időszak

kezdeti időpontját, mikortól a speciális ár vagy más speciális feltételek érvényesek lesznek.

A félrevezető reklám megakadályozására vonatkozó rendelkezések a törvénytelen összehasonlító reklámra is vonatkoznak.

2. Az üzlethelyiségeken kívül kötött szerződések, a házaló kereskedelem¹⁴

Ennek az irányelvnek a célja a fogyasztók védelme a tisztességtelen kereskedelmi eljárásokkal szemben az üzlethelyiségeken kívül kötött szerződések vonatkozásában.

A kereskedő üzlethelyiségén kívül kötött szerződések különlegessége az, hogy rendszerint a kereskedő az, aki kezdeményezi a szerződéskötési tárgyalásokat, melyekre a fogyasztó nincs felkészülve. A fogyasztó gyakran nem tudja összehasonlítani az ajánlat minőségét és árát más ajánlatokkal. A meglepetés lehetősége általában nemcsak a lakásajtóban kötött szerződéseknel áll fenn, hanem a kereskedő által üzlethelyiségén kívül kötött más szerződési formák esetében is.

Ez az irányelv megadja a fogyasztónak az érvénytelenítés jogát legalább hét napon keresztül annak érdekében, hogy megvizsgálhassa a szerződésből eredő kötelezettségeket. A fogyasztót erről a gondolkodási időszakról írásban tájékoztatni kell.

¹⁴ 1985. december 20-án elfogadott 85/577/EGK sz. Tanácsi irányelv a fogyasztók védelméről az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések vonatkozásában, L372 sz. Hivatalos Lap, 1985, 1985.12.31.

Fontos kiemelni, hogy ez az irányelv csak olyan fogyasztóval kötött szerződésekre vonatkozik, aki természetes személy és aki szakmáján vagy foglalkozásán kívül eső célból köt ilyen szerződést.

Ez az irányelv az alábbi szerződésekre terjed ki:

- a kereskedő és a fogyasztó között a kereskedő által üzlethelyiségén kívül szervezett kirándulás során létrejött szerződésekre;
- olyan szerződésekre, melyeket a kereskedő a fogyasztó vagy egy másik fogyasztó lakóhelyén, vagy a fogyasztó munkahelyén tett látogatása során kötött, amikor is a látogatás nem a fogyasztó kifejezett kérésére jön létre;
- áruszállítási vagy szolgáltatásnyújtási szerződésekre, ahol a fogyasztó nem kérte a kereskedő látogatását, feltéve, hogy mikor a látogatást kérte, a fogyasztó nem tudott vagy érthető okokból nem tudhatott arról, hogy az ilyen áruk szállítása vagy az ilyen szolgáltatások nyújtása a kereskedő kereskedelmi vagy szakmai tevékenységének részét képezi;
- olyan szerződésekre, melyekben a fogyasztó szerződéses vagy szerződésen kívüli ajánlatot tesz a kereskedő látogatásának fogadására vagy a kereskedő által szervezett kiránduláson való részvételre.

Mindez azt jelenti, hogy az irányelv pl. a házaló kereskedelemre, vásári értékesítésekre stb. vonatkozik.

Mindezen esetekben a kereskedők kötelesek a szerződés megkötésekor a fogyasztóknak egy írásos, keltezett tájékoztatót átadni a nem kevesebb mint hét napon belüli érvénytelenítés jogáról azon személy nevével és

címével együtt, akivel szemben ez a jog gyakorolható. A fogyasztó nem mondhat le ezekről a jogokról.

Ez az irányelv az alábbi szerződésekre nem terjed ki:

- ingatlanvagyon építésére, értékesítésére és bérlésére vonatkozó szerződések vagy az ingatlanvagyonnal kapcsolatos egyéb jogokat érintő szerződések;
- élelmiszerek és italok vagy a háztartások folyamatos fogyasztására szánt és az árukihordók által rendszeresen szállított egyéb áruk szállítására vonatkozó szerződések;
- olyan áruszállítási vagy szolgáltatásnyújtási szerződések, melyekben a.) a szerződést egy kereskedői katalógus alapján kötik meg, melyet a fogyasztó elolvashat a kereskedő távollétében, b.) a kereskedő és a fogyasztó között létrejött kapcsolat folytonosságának fenntartása a cél az adott ügylet vonatkozásában és c.) mind a katalógus, mind a szerződés világosan tájékoztatja a fogyasztót arról a jogáról, hogy visszaküldheti az árut a szállítónak az annak átvételétől számított legfőbb hét napon belül vagy felmondhatja a szerződést ezen időszakon belül minden kötelezettség nélkül, kivéve azt, hogy megfelelő módon vigyáz az áru állapotára;
- biztosítási szerződések;
- értékpapírokra vonatkozó szerződések.

3. Fogyasztói hitel¹⁵

Ezeknek az irányelveknek a célja a fogyasztói hitel általános feltételeinek és szabályainak harmonizálása, valamint a fogyasztók védelme a tisztességtelen hitelfeltételekkel szemben.

Mindez nem terjed ki a következőkre:

- föld vagy épület tulajdonjogának megszerzését vagy megtartását célzó hitelmegállapodások;
- épület felújítását vagy korszerűsítését célzó hitelmegállapodások;
- bérleti megállapodások, kivéve, ha ezek úgy rendelkeznek, hogy a tulajdonjog végül a bérlőre száll át;
- kamatmentes vagy minden más tehertől mentes hitel;
- kamatmentes hitelmegállapodások, feltéve, hogy a fogyasztó vállalja a hitel egy összegben való visszafizetését,
- hitel- vagy pénzügyintézet által, folyószámlán előlegek formájában nyújtott hitel, kivéve a hitelkártyaszámlákat;
- 200 ECU-nál kisebb vagy 20.000 ECU-nál nagyobb összegű hitelmegállapodások;
- olyan hitelmegállapodások, melyek alapján a fogyasztó köteles törleszteni a hitelt három hónapon belül vagy legfőbb négy részletben 12 hónapon belül;

¹⁵ - 1986. december 22-én elfogadott 87/102/EGK sz. Tanácsi irányelv a tagországok fogyasztói hitellel foglalkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítéséről, L 42 sz. Hivatalos Lap, 1987, 1987.02.12.

-- 1990. február 22-én elfogadott 90/88/EGK sz. Tanácsi irányelv a tagországok fogyasztói hitellel foglalkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítéséről szóló 87/102/EGK sz. irányelv módosításáról, L 61 sz. Hivatalos Lap, 1990, 1990.03.10.

- 1998. február 16-án elfogadott 98/7/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv a tagországok fogyasztói hitellel foglalkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítéséről szóló 87/102/EGK sz. irányelv módosításáról, L 101 sz. Hivatalos Lap, 1998, 1998.04.01.

- a tagországok - a Bizottsággal egyeztetve - mentesülhetnek a fenti rendelkezések alól olyan hitelfajták esetében, melyeket a piacon érvényes díjszabás alatt nyújtanak és melyeket nem kínálnak fel a nagyközönségnek.

A félrevezető és tisztességtelen reklámról szóló irányelv rendelkezéseinek fenntartásával minden hirdetésben vagy az üzlethelyiségben kifüggesztett minden olyan ajánlatban, melyben egy vállalkozó hitelt vagy hitelmegállapodás elintézését kínálja és melyben fel van tüntetve a kamatláb vagy a hitel költségével kapcsolatos bármilyen adat, szerepelnie kell az évi százalékos díjszabásnak, egy jellemző példán keresztül, ha más módszer nem áll rendelkezésre.

A hitelmegállapodást írásban kell elkészíteni, melynek egy másolati példányát az ügyfél kapja. A lényegi szerződési feltételeken (mint az áru megnevezése, a letét összege, a hitelkeret nagysága, a megkövetelt biztosíték leírása stb.) kívül a megállapodásban rögzíteni kell az évi százalékos díjszabást (ÉSZD) és azon feltételeket, melyekkel az ÉSZD módosítható.

Ha a hitelt folyószámlahitel formájában és nem hitelkártyaszámlán nyújtják, az ügyfelet a megállapodás megkötésekor vagy az előtt írásban tájékoztatni kell a hitelkeretről, ha van, az évi kamatlábról, a felszámítandó költségekről és a megállapodás felmondásának eljárásáról.

A megállapodás tartama alatt az ügyfelet tájékoztatni kell ezen kívül az évi kamatláb és a kapcsolódó költségek minden változásáról, ahogy az érvénybe lép.

Ha a hitelt áruvásárlásra nyújtják, a tagországoknak rögzíteniük kell azokat a feltételeket, melyekkel az áru visszavehető, különösen akkor, ha az ügyfél nem adta meg ehhez hozzájárulását. A tagállamoknak továbbá biztosítaniuk kell, hogy egyik fél se gyarapodhasson meg indokolatlanul.

Az ügyfél eleget tehet a hitelmegállapodásból fakadó kötelezettségeinek az abban rögzített határidő előtt, mely esetben az ügyfél a hitel összköltségének méltányos csökkentésére jogosult.

A 90/88/EGK és 98/7/EK sz. irányelvek leírnak egy matematikai képletet az évi százalékos díjszabás kiszámítására és a számításban alkalmazandó hitelköltségek meghatározására.

4. Szervezett utazások, társasutazások és turistautak¹⁶

Ennek az irányelvnek a célja a tagországok azon jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítése, melyek a Közösség területén eladott vagy eladásra kínált szervezett utazási szolgáltatásokkal kapcsolatosak.

A "szervezett utazási szolgáltatás" az alábbi szolgáltatások közül legalább kettő előzetes megszervezését jelenti, ha azokat minden szolgáltatást magában foglaló áron adják el vagy kínálják eladásra és a szolgáltatások időtartama meghaladja a 24 órát vagy egy napi elszállásolást foglalnak magukban: (a) utazás; (b) elszállásolás; (c) egyéb turisztikai szolgáltatások, melyek nem kapcsolódnak az utazáshoz vagy

¹⁶ 1990. június 13-án elfogadott 90/314/EGK sz. Tanácsi irányelv a szervezett utazásokról, társasutazásokról és turistautakról, L 158 sz. Hivatalos Lap, 1990, 1990.06.23.

elszállásoláshoz és a szervezett utazási szolgáltatás jelentős részét teszik ki.

A szervezett utazási szolgáltatás különböző alkotóelemei külön nem számlázhatók.

Minden leírásnak, melyet a szervező vagy az értékesítő ad az ügyfélnek a szervezett utazási szolgáltatásra, annak árára és a szerződéssel kapcsolatos minden más feltételre vonatkozóan, a valóságnak megfelelő információkat kell tartalmaznia, vagyis félrevezető információ abban nem szerepelhet. Az ügyfélnek kiadott minden prospektusban olvashatóan, minden részletre kiterjedően és pontosan fel kell tüntetni mind az árat, mind a megfelelő információkat az alábbiakra vonatkozóan:

- a célállomás, valamint a használt szállítóeszköz, annak jellemzői és kategóriája;
- a szállás típusa, helye, kategóriája vagy komfortfokozata és főbb jellemzői, valamint jóváhagyása és idegenforgalmi besorolása az érintett tagország szabályai szerint;
- az étkezési terv;
- az útiterv;
- általános információk a tagország vagy az érintett országok állampolgáraival szembeni útlevel- és vízumkövetelményekről, továbbá az utazás és ott-tartózkodás formai egészségügyi előírásairól;
- az a pénzüsszeg vagy az ár százalékban kifejezett azon hányada, amely a számlára befizetendő, továbbá a fennmaradó összeg befizetésének ütemezése;

- információk arról, hogy a szervezett utazási szolgáltatás nyújtásához szükség van-e minimális számú résztvevőre, és ha igen, az ügyfelek tájékoztatásának határideje az utazás törlése esetén.

A prospektusban foglalt információk kötelezők a szervezőre vagy értékesítőre nézve, kivéve akkor, ha:

- a fentiekben bekövetkezett változásokat világosan közölték az ügyféllel a szerződéskötés előtt, mely esetben a prospektusnak azt kifejezetten fel kell tüntetnie;
- változások következnek be később, a szerződő felek közötti megállapodást követően.

A szerződés megkötése előtt a szervezőnek és/vagy az értékesítőnek az ügyfelet írásban általános információkkal kell ellátnia az útlevel- és vízumkövetelményekről, valamint az utazáshoz és ott-tartózkodáshoz szükséges egészségügyi formalitásokról.

A szervezőnek és/vagy az értékesítőnek ezen kívül az utazás megkezdése előtt kellő időben írásban közölnie kell:

- az utazás közbeni megállások idejét és helyét és a közlekedési kapcsolatokat, valamint részletes információkat az utazó által elfoglalandó helyről, pl. kabinról vagy hálóléhről hajón, hálókocsiról vonaton;
- a szervező és/vagy az értékesítő helyi képviselőjének nevét, címét és telefonszámát, vagy ha ilyen nincsen, azon helyi ügynökségek nevét, címét és telefonszámát, akikhez probléma esetén az ügyfél segítségért fordulhat, vagy ha ilyen ügynökségek nincsenek, a süséghelyzetben használható telefonszámot;

- bizonyos további információkat, ha az utazáson kiskorúak is részt vesznek;
- információkat a biztosítási kötvény választás szerinti megkötéséről, amely fedezetet nyújt az utazás ügyfél részéről történő lemondásának költségére vagy a segítségnyújtás költségére, ideértve a hazahozatalt, baleset vagy betegség esetén.

A szerződést írásban kell megkötni és annak legalább a következőket kell tartalmaznia, természetesen csak akkor, ha azok kapcsolódnak az adott szervezett utazási szolgáltatáshoz:

- az utazás célállomása(ai)t és az esetleges megállások időpontját és időtartamát;
- a használandó szállítóeszközök, azok jellemzői és kategóriája, az elutazás és visszatérés időpontja és helye;
- ha a szervezett utazási szolgáltatás elszállásolást is magában foglal, annak helye, idegenforgalmi kategóriája vagy komfortfokozata és főbb jellemzői;
- az érintett vendéglátó tagország szabályainak betartása és az érkezési terv;
- információk arról, hogy a szervezett utazási szolgáltatás nyújtásához szükség van-e minimális számú résztvevőre, és ha igen, az ügyfelek tájékoztatásának határideje az utazás törlése esetén;
- az útiterv;
- azon látogatások, kirándulások vagy más szolgáltatások, melyeket tartalmaz a szervezett utazási szolgáltatásra megállapított teljes ár;
- a szervező, az értékesítő és esetleg a biztosító neve és címe;
- a szervezett utazási szolgáltatás ára, az ármódosítás lehetőségének feltüntetése és a bizonyos szolgáltatásokért felszámítható illetékek,

adók vagy díjak (kikötési/leszállási, beszállási vagy kiszállási díjak kikötőkben és repülőtereken, idegenforgalmi adók) feltüntetése, ha ezeket a költségeket nem tartalmazza a szervezett utazási szolgáltatás;

- fizetési ütemterv és a fizetés módja;
- különleges igények, melyeket az ügyfél helyfoglaláskor közölt a szervezővel vagy az értékesítővel és melyeket mindkettő elfogadott;
- azon időszak, melyen belül az ügyfél panaszt tehet a szerződés nemteljesítése vagy nem megfelelő teljesítése miatt.

A szerződésben rögzített árak csak akkor változtathatók meg, ha a szerződés kifejezetten rendelkezik a felfelé vagy lefelé módosítás lehetőségéről. Az ügyfél jogosult arra is, hogy helyfoglalását átruházza egy másik személyre.

5. Time-share, az ingatlanok időben megosztott tulajdonjogának megvásárlása¹⁷

Ennek az irányelvnek a célja a tagországok azon személyek védelmére vonatkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítése, akik megvásárolják a jogát annak, hogy ingatlanvagyon időmegosztásos (time-share) alapon használjanak. Tárgya "azok a szerződések, melyek közvetve vagy közvetlenül egy vagy több ingatlanvagyon időmegosztásos alapon történő használati jogának megvásárlására vonatkoznak", ami alatt legalább három évre kötött olyan szerződés vagy szerződés csoport értendő, melynek értelmében - közvetlenül vagy közvetve, bizonyos átalányár megfizetésével -

¹⁷ 1994. október 26-án elfogadott 94/47/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv a vásárlók védelméről ingatlanvagyonok time-share alapon való használati jogának megvásárlására vonatkozó szerződések bizonyos elemei tekintetében, L 280 sz. Hivatalos Lap, 1994, 1994.10.29.

ingatlanhoz fűződő jog vagy egy vagy több ingatlanvagyonnak az év meghatározott vagy megjelölhető időszakában, de legalább egy hetes időtartamú használatával kapcsolatos bármilyen más jog jön létre vagy átruházás vagy átruházási kötelezettségvállalás tárgyát képezi.

A KKV-k többsége nem vesz részt ilyen tevékenységekben, de minthogy ez az irányelv az "acquis communautaire" részét képezi, ezért röviden foglalkozni kell vele.

Az irányelv csak a következőkkel kapcsolatos tényezőkre terjed ki:

- információk a szerződés alkotóelemeiről és az ilyen információk közlésére vonatkozó intézkedések;
- a szerződés felbontását és a szerződéstől való elállást célzó eljárások és intézkedések.

Minden eladó köteles az ingatlanvagyon(ok)ról információt kérő bármely személynek átadni egy dokumentumot, amely az ingatlanvagyon(ok) általános leírásán kívül legalább egy rövid és pontos tájékoztatást ad olyan részletekről, mint az érintett felek kiléte és lakóhelye, pontosan leírja az ingatlant és annak elhelyezkedését, a közműveket (világítás, vízellátás stb.), a közös létesítményeket stb. és a további információk beszerezhetőségét. Az adott ingatlanvagyonra vonatkozó minden hirdetésnek utalni kell ezen dokumentum beszerezhetőségére és a beszerzés helyére.

A vásárlók maximális védelmének biztosítása érdekében és figyelembe véve az ingatlanvagyonok időmegosztásos alapon való használati rendszerének sajátosságait, a szerződéseknek tartalmazniuk kell bizonyos

minimális információkat. Az irányelv ezen kívül meghatározza azt a nyelvet, melyen a szerződést el kell készíteni.

A vásárlónak tilos előleget fizetni azon időszak vége előtt, mialatt gyakorolhatja a visszalépés jogát (a szerződés aláírásától számított 10 napig).

6. A fogyasztóval kötött szerződések tisztességtelen feltételei¹⁸

Ennek az irányelvnek a célja a tisztességtelen feltételek alkalmazásának tiltása a fogyasztókkal kötött szerződésekben. Ez az irányelv is csak fogyasztóval kötött szerződésekre vonatkozik, ami alatt olyan természetes személy értendő, aki olyan célok megvalósítása érdekében tevékenykedik, melyek szakmáján, üzleti vállalkozáson vagy foglalkozásán kívül esnek.

Ez az irányelv csak az "egyénileg nem egyeztetett feltételekre" vonatkozik. Egy szerződéses feltétel, melyet egyénileg nem egyeztettek, akkor tekintendő tisztességtelennek, ha a jóhiszeműség követelményét figyelmen kívül hagyva **jelentős kiegyensúlyozatlanságot** okoz a feleknek a szerződésből fakadó jogai és kötelezettségei között, a fogyasztó rovására. Valamely szerződéses feltétel tisztességtelen voltának megállapításához figyelembe kell venni:

- a szerződés tárgyát képező áruk vagy szolgáltatások jellegét;
- a szerződés megszerkesztésének körülményeit;
- az egyéb feltételeket a szerződésben vagy olyan másik szerződésben, melyre az vonatkozik.

Egy feltétel minden esetben nem egyénileg megállapodottnak tekintendő, ha azt előre megfogalmazták, és a fogyasztó ezért nem volt abban a helyzetben, hogy a feltétel lényegére befolyást gyakoroljon, különösen egy előre elkészített szabványszerződés esetében.

Az, hogy egy feltételt vagy egy meghatározott feltételt bizonyos vonatkozásaiban egyénileg egyeztettek, nem zárja ki ezen szabályok alkalmazását a szerződés többi részére, ha a szerződés általános vizsgálata arra mutat, hogy az mindennek ellenére egy előre elkészített szabványszerződés. Ha egy szakmabeli azt állítja, hogy a szabvány feltételt egyénileg egyeztetették, ebben a vonatkozásában a bizonyítás őt terheli. Olyan szerződések esetében, melyekben a fogyasztónak ajánlott összes vagy bizonyos feltételeket írásban rögzítenek, ezeket a feltételeket minden esetben egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni. Ha kétely merül fel egy feltétel jelentését illetően, a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell alkalmazni.

Az irányelv tartalmazza azon feltételek felsorolásszerű és nem kimerítő listáját, amelyeket tisztességtelennek lehet tekinteni:

Feltételek, melyek célja vagy hatása:

- az eladó vagy szállító jogi felelősségének kizárása vagy csökkentése a fogyasztó halála vagy olyan személyi sérülése esetén, melyet az eladó vagy szállító cselekedete vagy mulasztása okozott;
- a fogyasztó eladóval vagy szállítóval vagy más féllel szembeni törvényes jogának megengedhetetlen mértékű korlátozása vagy

¹⁸ 1993. április 5-én elfogadott 93/13/EGK sz. Tanácsi irányelv a fogyasztói szerződések tisztességtelen feltételeiről, L 95 sz. Hivatalos Lap, 1993, 1993.04.21.

kizárása abban az esetben, ha az eladó vagy szállító teljes mértékig vagy részlegesen nem teljesíti vagy nem megfelelően teljesíti bármely szerződéses kötelezettségét, beleértve az eladóval vagy szállítóval szemben fennálló tartozás ellentételezésének lehetőségét olyan követelés ellenében, melyet a fogyasztó támaszt az eladóval vagy szállítóval szemben;

- megállapodás kötelezővé tétele a fogyasztóra nézve, miközben az eladó vagy szállító részéről a szolgáltatásnyújtás olyan feltételtől függ, melynek teljesítése kizárólag szándékán múlik;
- az eladó vagy szállító számára annak lehetővé tétele, hogy visszatartsa a fogyasztó által fizetett összeget, mikor az utóbbi a szerződés meg nem kötéséről vagy nem teljesítéséről dönt annak biztosítása nélkül, hogy a fogyasztó az eladótól vagy szállítótól azonos összegű kártérítést kapna abban az esetben, ha az utóbbi mondja fel a szerződést;
- a kötelezettségét nem teljesítő fogyasztótól aránytalanul nagy kártérítés fizetésének követelése;
- az eladó vagy szállító számára annak lehetővé tétele, hogy a szerződést felmondja szabad belátása szerint úgy, hogy ugyanez a lehetőség nem biztosított a fogyasztó számára, vagy az eladó vagy szállító számára annak lehetővé tétele, hogy visszatartsa az általa még nem nyújtott szolgáltatásokért fizetett összegeket, mikor ő, tehát az eladó vagy a szállító az, aki felmondja a szerződést;
- az eladó vagy szállító számára annak lehetővé tétele, hogy a határozatlan időtartamú szerződést indokolt előzetes értesítés nélkül felmondja, kivéve, ha annak komoly indoka van;
- határozott időtartamú szerződés automatikus meghosszabbítása, ha a fogyasztó másként nem rendelkezik, olyan esetben mikor a fogyasztó

számára rögzített azon határidő indokolatlanul rövid, melyen belül kifejezheti szándékát arra, hogy nem hosszabbítja meg a szerződést,;

- a fogyasztó megfellebbezhetetlen kötelezése olyan feltételek betartására, melyekkel igazából nem ismerkedhetett meg a szerződéskötés előtt;
- az eladó vagy szállító számára annak lehetővé tétele, hogy egyoldalúan, a szerződésben meghatározott jogos indok nélkül módosítsa a szerződés feltételeit;
- az eladó vagy szállító számára annak lehetővé tétele, hogy egyoldalúan, jogos indok nélkül módosítsa a szállítandó termék vagy a nyújtandó szolgáltatás bármely jellemzőjét;
- annak lehetővé tétele, hogy az áru árát átvételkor határozzák meg, vagy az árúeladó vagy szolgáltatásnyújtó számára annak lehetővé tétele, hogy emelje az árat anélkül, hogy a fogyasztónak megfelelő joga lenne a szerződés felmondására, ha a végső ár túlságosan magas a szerződéskötéskor megállapított árhoz képest;
- az eladó vagy szállító felhatalmazása annak meghatározására, hogy a szállított áruk vagy a nyújtott szolgáltatások összhangban vannak-e a szerződéssel, vagy kizárólagos jog megadása számára a szerződés bármely feltételének értelmezésére;
- az eladó vagy szállító azon kötelezettségének lazítása, hogy eleget tegyen az ügynökei által vállalt kötelezettségeknek, vagy elkötelezettségei teljesítését függővé tegye bizonyos formalitások teljesítésétől;
- a fogyasztó kötelezése összes kötelezettségének teljesítésére, amikor az eladó vagy szállító nem teljesíti saját kötelezettségeit;
- az eladó vagy szállító számára annak lehetővé tétele, hogy átruházza a szerződésből fakadó jogait és kötelezettségeit, amely alkalmasul

szolgálhat a fogyasztói garanciák csökkentésére a fogyasztó hozzájárulása nélkül;

- a fogyasztó azon jogának kizárása vagy korlátozása, hogy peres eljárást indítson vagy más jogorvoslati lehetőséget vegyen igénybe, különösen annak megkövetelése a fogyasztótól, hogy a vitás kérdéseket kizárólag a jogi rendelkezésekben nem szereplő választottbíróság elé vigye, úgy hogy a rendelkezésére álló bizonyítékokat indokolatlanul korlátozzák vagy a bizonyítás terhét reá hárítják, amelyet a vonatkozó jogszabály szerint a másik szerződő félnek kellene viselnie.

7. Távolsági szerződések, távolra történő értékesítések¹⁹

Ennek az irányelvnek a célja a tagországok fogyasztók és szállítók között létrejött távolsági szerződésekkel kapcsolatos jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak egymáshoz közelítése, valamint kötelező szabályok bevezetése a tehetetlenségi értékesítésre és a szállítók által alkalmazott távolsági kommunikációs eljárásokra vonatkozóan.

A "távolsági szerződést" árukra vagy szolgáltatásokra vonatkozó olyan szerződésként határozzák meg, amely egy szállító és egy fogyasztó között jött létre, a szállító által működtetett szervezett távolsági értékesítési vagy szolgáltatásnyújtási rendszer keretében, aki kizárólag egy vagy több távolsági kommunikációs eszközt használ még abban a pillanatban is, mikor a szerződést megkötik. A távolság eleme azt jelenti, hogy a két fél

¹⁹ 1997. május 20-án elfogadott 97/7/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv a fogyasztók védelméről a távolsági szerződések tekintetében, L 144 sz. Hivatalos Lap, 1997, 1997.06.04.

személyesen nem találkozik, így a szállító és a fogyasztó egyidejűleg nincsenek jelen fizikai mivoltukban.

Ez az értékesítési forma a kereskedelmi tevékenység széles körére terjed ki csomagküldő áruházak katalógusai, újsághirdetések, lakossági címre való postázás, internet, fax, e-mail, automatizált telefonhívások stb. felhasználásával.

Az alábbi tevékenységek azonban nem tartoznak az irányelv hatáskörébe:

- pénzügyi szolgáltatások,
- árusító automatákkal vagy automatizált árusító helyeken történő értékesítés;
- telekommunikációs munkatársakkal nyilvános telefonkészülékek igénybevételevel megkötött szerződések;
- ingatlanok építése és eladása vagy egyéb ingatlanhoz fűződő tulajdonjogokkal kapcsolatos ügyletek, kivéve a bérletet;
- árverések.

A távolsági szerződés megkötését megelőzően előzetes információt kell adni a következőkről:

- a szállító kiléte és - előzetes fizetést megkövetelő szerződések esetében - címe;
- az áruk vagy szolgáltatások főbb jellemzői;
- az áruk vagy szolgáltatások ára az adókkal együtt;
- kiszállítási költségek;
- a fizetés, a kézbesítés vagy teljesítés mikéntjéről;
- a visszalépés jogának megléte;

- a távolsági kommunikációs eszközök használatának költsége, ha azt nem alapdíjszabáson számítják;
- az ajánlat vagy ár mennyi ideig marad érvényes;
- a szerződés minimális időtartama a folyamatosan vagy ismétlődően teljesítendő termékszállítási vagy szolgáltatásnyújtási szerződések esetében.

A fogyasztónak írásban (vagy a rendelkezésére álló más tartós adattároló, közvetítő eszközön, pl. e-mailen stb.) visszaigazolást kell kapnia a következőkről:

- a visszalépési jog gyakorlásának feltételei és eljárásai;
- a szállító telephelyének címe, amelyre a fogyasztó küldheti panaszait;
- információk a vásárlás utáni szolgáltatásokról és garanciákról,
- a szerződés érvénytelenítésének módja.

Minden távolsági szerződés esetében a fogyasztónak joga van arra, hogy szerződéstől kötbér fizetése és minden indoklás nélkül elálljon legalább hét munkanapon belül. A fogyasztónak ilyen esetben kizárólag az áru visszaküldésének közvetlen költsége számítható fel. Amennyiben a szállító nem teljesítette tájékoztatási kötelezettségeit, ez az időszak három hónapra hosszabbodik meg.

Ha a felek másként nem állapodtak meg, a fogyasztónak az alábbi esetekben nincs joga visszalépni:

- szolgáltatások nyújtása esetében akkor, ha a teljesítés a fogyasztó hozzájárulásával már a hét munkanapos időszak vége előtt megkezdődött;

- olyan áruk szállítása vagy szolgáltatások nyújtása esetén, melyek ára a pénzügyi ingadozásoktól függ, melyekre a szállítónak nincs befolyása;
- olyan áruk szállítása esetén, melyeket a fogyasztó előírásainak megfelelően vagy személyre szabottan gyártottak, vagy melyek jellegüknél fogva nem küldhetők vissza vagy romlékonyak vagy szavatosságuk rövid időn belül lejár;
- olyan hang- vagy képrögzítő készülékek vagy számítógépes szoftver szállítása esetén, melyeket a fogyasztó felbontott;
- újságok, folyóiratok és magazinok szállítása esetén;
- szerencsejátékok, lottózás esetén.

Ha a felek másként nem állapodtak meg, a megrendelést legfőbb 30 napon belül teljesíteni kell. Amennyiben a megrendelt áruk vagy szolgáltatások nem állnak rendelkezésre, a fogyasztót erről tájékoztatni kell és az általa fizetett minden összeget 30 napon belül vissza kell téríteni. A szállító másfelől ugyanolyan minőségű és árfekvésű árukat vagy szolgáltatásokat bocsáthat a fogyasztó rendelkezésére, feltéve, hogy a fogyasztót világosan és részletesen tájékoztatta erről a lehetőségről a szerződéskötés előtt vagy során. A visszalépési jog gyakorlását követve az áruk visszaküldésének költségét ebben az esetben a szállító viseli, amiről a fogyasztót tájékoztatni kell.

Meg nem rendelt áru szállítása esetén a fogyasztó részéről a válaszadás elmaradása nem jelent beleegyezést.

Az előzetes információkra, az információk írásbeli visszaigazolására, a visszalépési jogra és a teljesítésre vonatkozó szabályok nem érintik:

- élelmiszerek, italok vagy mindennapi fogyasztásra szánt más áruk szállítására vonatkozó szerződéseket, melyeket árukihordó visz rendszeresen a fogyasztó lakására, lakóhelyére vagy munkahelyére;
- elszállásolási, szállítási, vendéglátási vagy szabadidős szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződéseket, ha a szolgáltató a szerződés megkötésekor ezen szolgáltatások nyújtását egy meghatározott napra vagy egy meghatározott időszakon belülre vállalja.

8. Az ár feltüntetése²⁰

Ez a fogyasztók tájékoztatására vonatkozó egyik legfontosabb irányelv, melynek rendkívüli jelentősége van a kiskereskedelmi szektorban. Az irányelv célja a kereskedők által a fogyasztóknak kínált termékek eladási ára és azok ár/mértékegység szerinti feltüntetésének kikötése a fogyasztók tájékoztatásának javítása és az árak összehasonlításának megkönnyítése érdekében.

Az irányelv **két alapszabályt** tartalmaz az árak feltüntetésére vonatkozóan:

- 1. Az eladási árat és az egységárat fel kell tüntetni a kereskedők által a fogyasztóknak kínált összes terméken.**
- 2. Az eladási árnak és az egységárnak egyértelműnek, könnyen azonosíthatónak és jól olvashatónak kell lennie.**

²⁰ 1998. február 16-án elfogadott 98/6/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv a fogyasztók védelméről a fogyasztóknak kínált termékek árának feltüntetésében, L 80 sz. Hivatalos Lap, 1998, 1998.03.18.

E két szabály megértéséhez tisztázni szükséges az alábbi kifejezéseket:

A "kereskedő" kifejezés olyan természetes vagy jogi személyt jelent, aki kereskedelmi vagy szakmai tevékenységi körébe eső termékeket ad el vagy kínál eladásra.

A "fogyasztó" kifejezés olyan természetes személyt jelent, aki olyan célokra vásárol valamilyen terméket, melyek kereskedelmi vagy szakmai tevékenységi körén kívül esnek.

Az "eladási ár" kifejezés a termék egységének vagy a termék meghatározott mennyiségének végső árát jelenti, amely tartalmazza az ÁFA-t és más adókat.

Az "egységár" kifejezés a végső árát jelenti, amely tartalmazza az ÁFA-t és más adókat, a termék egy kilogrammjára, egy literjére, egy méterére, egy négyzetméterére vagy egy köbméterére számítva, ill. egy olyan másfajta mennyiségi egységre számítva, melyet széles körűen és szokásszerűen alkalmaznak az érintett tagországban bizonyos termékek piaci értékesítésében.

E két szabály alól van néhány kivétel:

- az egységárat nem szükséges feltüntetni, ha az megegyezik az eladási árral;

- az ömlesztve, nagy tételben eladott termékek esetében (vagyis olyan termékek esetében, melyeket nem csomagolnak előre és a fogyasztó jelenlétében mérik ki) csak az egységárat kell feltüntetni;
- a tagországok dönthetnek úgy, hogy nem tartják be az elsőnek említett kötelezettséget olyan termékek esetében, melyeket szolgáltatás ellátása során, árverésen történő értékesítés, műtárgyak és antik tárgyak értékesítése során nyújtanak;
- a tagországok elállhatnak az egységár feltüntetése kötelezettségének teljesítésétől olyan termékek esetében, melyeknél az ilyen árfeltüntetés nem lenne célszerű a termék jellege vagy rendeltetése miatt vagy zavart okozhatna;
- az irányelv rendelkezik egy bizonyos átmeneti időszakról, mely alatt a kisebb kiskereskedelmi vállalkozások nem lesznek kötelesek feltüntetni a nem ömlesztve értékesített termékek egységárait.

Végül a tagországok kötelesek megfelelő intézkedéseket tenni a jelen irányelvet átvevő nemzeti jogszabály által érintett összes személy tájékoztatására. A tagországok ezen kívül kötelesek kötbért, bírságot megállapítani a jelen irányelv alkalmazásában elfogadott nemzeti rendeletek megsértéséért, valamint megtenni minden szükséges intézkedést azok érvényesítésének biztosítása érdekében. Az ilyen kötbérnek hatékonynak, arányosnak és elriasztónak kell lennie.

9. Fogyasztói érdekek²¹

Ennek az irányelvnek a célja a tagországok olyan rendelkezés iránti kereseteivel kapcsolatos jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási

előírásainak egymáshoz közelítése, melyeknek célja a fogyasztóvédelmi irányelvekbe foglalt közös fogyasztói érdekek védelme a belső piac zavartalan működésének biztosítása érdekében.

A tagországok kötelesek kijelölni azokat a bíróságokat vagy közigazgatási hatóságokat, melyek illetékesek határozatot hozni az arra illetékes személyek által kezdeményezett eljárásokban, megpróbálva elérni:

- ha lehetséges, gyorsított eljárással olyan rendelet meghozatalát, amely minden kellő kiegészítő eszközzel rendelkezve megköveteli a jogsértés beszüntetését vagy betiltását;
- ha lehetséges, olyan intézkedések megtételét, mint a határozat teljes egészében vagy részben, alkalmasnak ítélt formában történő közzététele és/vagy egy helyesbítő nyilatkozat közzététele a jogsértés folytatódó hatásainak megszüntetése érdekében;
- amennyiben az érintett tagország jogrendszere megengedi, olyan rendelet meghozatalát a vesztés alperessel szemben, amely kötelezi őt a napi késedelem alapján meghatározott összeg vagy a nemzeti törvényhozás szerint megállapított más összeg államkinestárba való befizetésére vagy annak kifizetésére a nemzeti jogszabályban vagy az alapján kijelölt kedvezményezett részére abban az esetben, ha nem tesz eleget a rendeletnek a bíróság vagy a közigazgatási hatóság által megjelölt határidőn belül, ily módon biztosítva a határozatok teljesítését.

A kereset beadására "illetékes személy" olyan testületet vagy szervezetet jelent, amelynek - miután a tagország jogszabályainak megfelelően

²¹ 1998. május 19-én elfogadott 98/27/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv a fogyasztói

szabályszerűen alakult meg - törvényes érdeke annak biztosítása, hogy a fogyasztóvédelemről szóló irányelvek rendelkezéseit betartsák. Ilyen jogi személy különösen:

- kifejezetten a fogyasztók érdekeinek védelméért felelős egy vagy több független köztestület azokban a tagországokban, melyekben ilyen testületek léteznek; és/vagy
- olyan szervezetek, melyek célja a fogyasztók érdekeinek védelme a nemzeti jogszabályban rögzített kritériumoknak megfelelően.

10. Felelősség a hibás termékekért²²

Ennek az irányelvnek a célja a tagországok termékfelelősségre vonatkozó jogszabályainak közelítése, a hibás termék által az egészségben vagy tulajdonban okozott kár elleni magas szintű fogyasztóvédelem biztosítása, valamint a nemzeti jogszabályok közötti eltérések csökkentése, melyek torzíthatják a versenyt és hatással lehetnek az áruk szabad mozgására.

Az irányelv értelmében a gyártó felelősséggel tartozik a termékében előforduló hiba által okozott kárért. Az irányelv meghatározza a gyártó részéről való hiba elkövetésének hiányában fennálló felelősség elvét abban az esetben, ha a termékében előforduló hiba kárt okozott. Ha két vagy több személy felelős ugyanazon kárért, akkor egyetemlegesen és külön-külön is felelősek.

érdekek védelmét szolgáló végzésekről, L 166 sz. Hivatalos Lap, 1998.

²² 1985. július 25-én elfogadott 85/374/EGK sz. Tanácsi irányelv a tagországok hibás termékekért való felelősségre vonatkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítéséről, L 210 sz. Hivatalos Lap, 1985, 1985.08.07.; helyesbítés: L 307 sz. Hivatalos Lap, 1988, 1988.11.12.; módosítás: 1999. május 10-én elfogadott 1999/34/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv, L 141 sz. Hivatalos Lap, 1999, 1999.06.04.

Az irányelv a "gyártó" fogalmát nagyon tág értelemben használja, aki lehet:

- egy végtermék előállítója, bármilyen nyersanyag termelője vagy egy részegység előállítója, és bárki, aki elhelyezvén nevét, védjegyét vagy más megkülönböztető jelzését a terméken, magát gyártóként tünteti fel;
- a gyártó felelősségének fenntartásával bárki, aki szokásos üzletmenetének keretében a Közösségbe importál valamilyen terméket eladás, bérbeadás, haszonbérbeadás vagy más formában való terjesztés céljából;
- ha a termék gyártója nem azonosítható, a termék minden szállítóját annak termelőjének kell tekinteni, kivéve akkor, ha a szállító ésszerű időn belül tájékoztatja a sértett személyt a gyártó vagy azon személy kilétéről, aki neki a terméket szállította. Importált termék esetében ugyanez érvényes, ha az adott termék nem tünteti fel az importőr kilétét, még ha a gyártó neve fel is van tüntetve.

Az irányelv tárgyát képezi minden ingóság, kivéve az elsődleges mezőgazdasági termékeket és a vadászati termékeket még akkor is, ha azokat beépítették egy másik ingóságba vagy ingatlanba. Az irányelv kiterjed a villamos energiára is. Az irányelvet 1999-ben²³ módosították, melynek eredményeként az kiterjed az elsődleges mezőgazdasági termékekre és a vadászati termékekre is, kizárva az ideiglenes mentesség lehetőségét.

A sértett személynek bizonyítania kell:

²³ 1999. május 10-én elfogadott 1999/34/EK sz. Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv a tagországok hibás termékekért való felelősségre vonatkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítéséről szóló 85/374/EGK sz. Tanácsi irányelv módosításáról, L 141 sz. Hivatalos Lap, 1999, 1999.06.04.

1. a kárt;
2. a termékben előforduló hibát; valamint
3. a hiba és a kár közötti okozati összefüggést.

Ahogy korábban említettük, az irányelv meghatározza a hiba fennállása nélküli felelősség elvét, így nem szükséges bizonyítani a gyártó hibáját vagy hanyagságát.

Az irányelv értelmében a termék akkor hibás, ha nem biztonságos olyan mértékben, amennyire egy személy azt joggal elvárja az összes körülmény figyelembevételével, beleértve:

- a termék külső megjelenését;
- azt a használatot, aminek a termék előreláthatóan ki lesz téve;
- azt az időpontot, amikor a termék forgalomba került.

Az, hogy a későbbiekben jobb terméket hoznak forgalomba, nem vehető figyelembe a termék hibás voltának meghatározásában.

A gyártó mentesül minden felelősség alól, ha bizonyítja, hogy

- nem ő hozta a terméket forgalomba; vagy
- valószínű, hogy a kárt okozó hiba nem létezett akkor, amikor a terméket forgalomba hozta, vagy hogy a hiba később keletkezett; vagy
- hogy a terméket eladásra nem ő készítette vagy más formában történő üzleti terjesztés céljából nem ő állította elő vagy szokásos üzletmenetén belül nem ő terjesztette azt; vagy
- hogy a hiba annak következménye, hogy a termék eleget tesz a közhatóságok által kiadott kötelező előírásoknak; vagy

- hogy a műszaki-tudományos ismeretek akkor, mikor termékét forgalomba hozta, nem voltak olyan szintűek, hogy lehetővé tegyék a hiba felfedezését; vagy
- egy alkatrész előállítója esetén a hiba a termék kialakítására vagy a termék gyártója által kiadott utasításokra vezethető vissza.

A gyártó felelőssége nem mérsékelhető, ha a kárt a termékben előforduló hiba és egy harmadik fél cselekedete vagy mulasztása együttesen okozta.

Ha azonban a sértett személy a hibás, a gyártó felelőssége mérsékelhető.

A "kár" kifejezés a következőket jelenti:

- haláleset vagy személyi sérülés okozta kár;
- magánhasználatra vagy -fogyasztásra szánt tulajdonban - nem magában a hibás termékben - okozott kár vagy annak megsemmisülése, melynek alsó határértéke 500 Euró.

A gyártó felelősségét a sértett személlyel szemben nem korlátozhatja vagy zárhatja ki egy olyan szerződéses kikötés, amely korlátozza felelősségét vagy mentesíti a felelősség alól.

A tagországok megállapíthatnak egy limitet a gyártó olyan, halálhoz vagy személyi sérüléshez vezető kár esetében való teljes felelősségére, amelyet az ugyanazon hibával rendelkező azonos termékek okoztak. Ez a limit nem lehet kevesebb, mint 70 millió Euró.

11. Általános termékbiztonság²⁴

Ennek az irányelvnek a célja annak biztosítása, hogy a piacra került termékek biztonságosak legyenek. Mint ilyet ezt ún. "horizontális" irányelvnek nevezik, amely általánosan kötelezi a gazdaság szereplőit arra, hogy csak biztonságos termékeket hozzanak forgalomba, minthogy nagyon nehéz minden meglévő vagy kifejlesztésre kerülő termékre Közösségi jogszabályt alkotni. Ez azt is jelenti, hogy a Közösségi rendeletek keretén belül részletesebb biztonsági rendelkezések hiányában a jelen irányelv rendelkezései alkalmazandók.

Ez az irányelv annak az elvnek a betartását követeli meg a gyártóktól, hogy csak biztonságos termékeket hozhatnak forgalomba. Az irányelv, melynek egyértelműen megelőző jellege van, a tagországokat teszi a felügyeletért felelőssé.

Az irányelv elsősorban fogyasztási cikkekre vonatkozik. Nem vonatkozik olyan használt termékekre, melyeket régiségekként vagy a használat előtt kijavítandó vagy felújítandó termékeként adnak el, feltéve, hogy a szállító egyértelműen tájékoztatja erről azt a személyt, akinek a terméket eladja.

"Biztonságos termék" alatt olyan termék értendő, amely szokásos vagy ésszerűen előrelátható használati feltételek között, ideértve az időtartamot, nem jelent semmilyen veszélyt vagy csak a termék használatával járó minimális veszélyt jelent, ami elfogadhatónak és a

²⁴ 1992. június 29-én elfogadott 92/59/EGK sz. Tanácsi irányelv az általános termékbiztonságról, L 228 sz. Hivatalos Lap, 1992, 1992.08.11.

biztonság és egészség magas szintű védelmével összhangban állónak tekinthető, figyelembe véve különösen a következőket:

- a termék jellemzői, ideértve annak összetételét, csomagolását, szerelési és karbantartási utasításait;
- más termékekre gyakorolt hatás, mikor indokoltan lehet számítani arra, hogy a terméket más termékekkel együtt fogják használni;
- a termék külső megjelenése, címkézés, használati és ártalmatlanítási utasítások, valamint a gyártó által nyújtott bármilyen más megjelölés vagy tájékoztatás;
- a fogyasztók azon kategóriái, akik súlyos veszélynek vannak kitéve a termék használatakor, különösen a gyerekek.

Az irányelvben szerepel a "gyártó" részletes definíciója. A gyártó:

- a termék előállítója, ha székhelye a Közösségben van, és bárki más, aki magát előállítónak tünteti fel nevének, védjegyének vagy más megkülönböztető jelzésének elhelyezésével a terméken, vagy az a személy, aki felújítja a terméket;
- a gyártó képviselője, ha a gyártó székhelye nem a Közösségben van, vagy ha nincs képviselője a Közösségben, akkor a termék importőre;
- a beszerzési láncban résztvevő más szakemberek, amennyiben tevékenységük hatással lehet a forgalomba hozott termék biztonsági jellemzőire.

A biztonság vélelmezése: A termék biztonságosnak tekinthető, ha megfelel a biztonságára vonatkozó Közösségi rendeletek előírásainak. Ilyen rendeletek hiányában a terméknek eleget kell tennie bizonyos vonatkozó nemzeti egészségügyi és biztonsági szabályoknak, mielőtt az

értékesíthető abban a tagországban, melynek területén forgalomban van. Közösségi és nemzeti szabályok hiányában a termék biztonsági alkalmasságát az alábbiakra tekintettel kell megvizsgálni:

- egy európai szabványt hatályba léptető önkéntes nemzeti szabványok,
- ahol léteznek ilyenek, a Közösség műszaki előírásai;
- az abban a tagországban kidolgozott szabványok, melyben a termék forgalomban van;
- az egészségügyre és biztonsági gyakorlatra vonatkozó üzleti szabályzatok az érintett szektorban;
- a technika legújabb állása, valamint a fogyasztók részéről indokolhatóan elvárható biztonság.

A gyártók és forgalmazók egyéb kötelezettségei

A kizárólag biztonságos termékek forgalomba hozatalának kötelezettsége mellett saját tevékenységi körükön belül kötelesek továbbá:

- a fogyasztókat megfelelő információkkal ellátni ahhoz, hogy azok felmérhessék a termék használatában rejlő kockázatokat, melyek fennállnak a szokásos vagy indokoltan számításba vehető használati időtartam alatt, olyan esetekben ahol ezek a kockázatok nem azonnal nyilvánvalók megfelelő figyelmeztetések hiányában, valamint, hogy óvintézkedéseket tehessenek ezen kockázatokkal szemben;
- az általuk szállított termékek jellemzőinek megfelelő intézkedéseket bevezetni annak érdekében, hogy a fogyasztók tájékozódhassanak azokról a kockázatokról, melyeket ezek a termékek jelenthetnek, valamint megfelelő intézkedést megtenni, ideértve - ha szükséges - az adott termék kivonását a piacról e kockázatok elkerülése érdekében. Ilyen intézkedések lehetnek többek között pl. a termékek vagy

terméktételek megjelölése oly módon, hogy azok azonosíthatók legyenek; az áruba bocsátott termékek mintavizsgálata; a panaszok kivizsgálása; valamint a fogyasztók folyamatos tájékoztatása ezekről az ellenőrzésekről.

A forgalmazóknak (mely kifejezés az ellátási láncban résztvevő minden olyan szakembert jelent, akinek tevékenysége nincs befolyással a termék biztonsági jellemzőire) kellő gondossággal kell eljárniuk az általános biztonsági követelmény teljesítésének biztosítása érdekében, elsősorban oly módon, hogy nem szállítanak olyan termékeket, melyekről a birtokukban lévő információk alapján és mint szakemberek tudják vagy indokoltan feltételezhetik, hogy azok nem tesznek eleget ennek a követelménynek. Fontos, hogy saját tevékenységi körükön belül részt vegyenek a forgalomba hozott termékek biztonságának folyamatos ellenőrzésében, különösen a termékkockázatokkal kapcsolatos információk továbbadásával és ezeknek a kockázatoknak a kiküszöbölését célzó intézkedés megtételében való közreműködéssel.

Az irányelv –nem teljes körűen- felsorolja azokat az intézkedéseket, melyek megtételére a tagországoknak képesnek kell lenniük ahhoz, hogy biztosítsák az általános biztonsági követelmény teljesítését, beleértve:

- a termékek biztonsági jellemzői szakszerű ellenőrzésének megszervezését, melyet a biztonságosnak minősített termékek forgalomba hozatalát követően is el kell végezni egészen a felhasználásukig vagy fogyasztásukig.
- az összes szükséges információk bekérését az érintett felektől;
- termékből vagy termékcsoporthoz minták vételét és azok biztonsági ellenőrzésének elvégzését;

- a termékértékesítésnek a termékbiztonságot szolgáló előfeltételekhez kötését, valamint annak megkövetelését, hogy a terméket megfelelő figyelmeztetésekkel lássák el, ha használata esetleg veszélyeket jelenthet;
- a gondoskodást arról, hogy azok a személyek, akik a termékben rejlő valamilyen veszélynek lehetnek kitéve, kellő időben és megfelelő módon információkat kaphassanak az ilyen veszélyről, egyebek között figyelmeztetések közzétételével;
- míg elvégzik a különböző ellenőrzéseket az ellenőrzések elvégzéséhez szükséges időszakra az ideiglenes megtiltását annak, hogy bárki olyan terméket vagy terméksorozatot szállítson, ajánljon szállításra vagy kiállítson, melyről egyértelműen bebizonyosodott, hogy veszélyes;
- az olyan termék vagy terméksorozat forgalomba hozásának betiltását, amely veszélyesnek bizonyult, valamint ezzel párhuzamosan olyan intézkedések megtételét, melyek biztosítják a tilalom érvényesítését;
- a már piacon lévő veszélyes termék vagy terméksorozat hatékony és azonnali kivonásának megszervezését és - ha szükséges - annak megfelelő körülmények közötti megsemmisítését.

Ezek az intézkedések az adott esettől függően érinthetik:

- a gyártót;
- saját tevékenységi körük határain belül a forgalmazókat és különösen azt a félt, aki a nemzeti piacon való forgalmazás első szakaszában vesz részt, viseli annak felelősségét;
- az adott körülményektől függően bárkit.

Kilátások

Az általános termékbiztonságra vonatkozó 2000. június 15-én elfogadott Európai Parlamenti és Tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat²⁵: a 92/59/EGK sz. irányelv alkalmazásában szerzett tapasztalatokról szóló Bizottsági jelentést követően a javaslat célja ennek az irányelvnek a felülvizsgálata.

Az irányelv hatálya kiterjed bizonyos szolgáltatásokra és a nem a fogyasztóknak szánt termékekre. A gyártói és forgalmazói kötelezettségek bővülnek és pontosan meghatározásra kerülnek. Ezen kívül többek között az alábbi kérdések kerülnek tisztázásra: az irányelv és a Közösségi szektorális jogszabályok közötti kapcsolat; az információk közlése, cseréje és bizalmas jellege; Közösségi intézkedések közvetlen veszélyt rejtő helyzetekben.

12. Veszélyes utánzatok²⁶

Ez az irányelv tiltja az olyan termékek értékesítését, behozatalát, gyártását és kivitelét, melyek mivel élelmiszerekkel összetéveszthetők veszélyeztetik a fogyasztók egészségét és biztonságát. Az irányelv célja a tagországok e téren hozott jogszabályainak közelítése.

Ez az irányelv pontosabban olyan termékekre vonatkozik, melyek bár nem élelmiszerek, formájuk, illatuk, színük, külső megjelenésük, csomagolásuk, címkézésük, térfogatuk vagy méretük olyan, hogy azokat a fogyasztók, különösen a gyerekek, könnyen összetéveszthetik élelmiszerekkel, ezért szájukba vehetik, szopogathatják vagy lenyelhetik

²⁵ Nincs közzétéve a Hivatalos Lapban.

²⁶ 87/357/EGK sz. Tanácsi irányelv a tagországok azon jogszabályainak közelítéséről, melyek megjelenésükben másként jelenve meg, mint amilyenek valójában veszélyeztetik a fogyasztók egészségét és biztonságát, L 192 sz. Hivatalos Lap, 1987.

azokat, ami veszélyes lehet és például fulladást, mérgezést vagy az emésztőcsatornák perforációját vagy elzáródását okozhatja.

13. Fogyasztási cikkek értékesítése és a kapcsolódó garanciák²⁷

Ennek az irányelvnek a célja a tagországoknak a fogyasztási cikkek értékesítése és a kapcsolódó garanciák bizonyos vonatkozásaival foglalkozó jogszabályainak, rendeleteinek és közigazgatási előírásainak közelítése annak érdekében, hogy biztosítsa a fogyasztóvédelem egységes minimális szintjét a belső piacon minimális fogyasztói jogszabályok közös rendszerének létrehozásával, melyek érvényesek függetlenül attól, hogy az árut hol vásárolják meg a Közösségen belül. Minthogy a fogyasztók és az eladók közötti viták fő forrása az, hogy az áru nem egyezik meg a szerződésben rögzítettel, az irányelv célja az is, hogy e tekintetben közelítse a fogyasztási cikkek értékesítését szabályozó nemzeti jogszabályokat.

Ahogy a fogyasztóvédelemre vonatkozó irányelvek legtöbbje esetében is, ez az irányelv is csak a fogyasztási cikkek olyan fogyasztónak, mint természetes személynek történő értékesítésére vonatkozik, aki olyan célok megvalósítása érdekében tevékenykedik, amelyek szakmáján, üzleti tevékenységén vagy foglalkozásán kívül esnek.

A fogalom meghatározás szerint fogyasztási cikkeknek tekinthetők minden mozgatható anyagi javak, kivéve:

- a törvény erejénél fogva végrehajtás útján vagy más módon eladott árukat;

²⁷ 99/44/EK sz. irányelv a fogyasztási cikkek értékesítésének és a kapcsolódó garanciáknak bizonyos vonatkozásairól, L 171 sz. Hivatalos Lap, 1999.07.07.

- a vizet és a gázt, ha azokat nem korlátozott vagy meghatározott mennyiségben kínálják eladásra;
- a villamos energiát; ill.
- a tagországok kizárhatják a nyilvános árverésen értékesített használt árut is a fogyasztási cikkekből, ha a fogyasztók személyesen részt vehetnek az ilyen árverésen.

Az előállítandó vagy gyártandó fogyasztási cikkek szállítására vonatkozó szerződések ugyancsak ezen irányelv hatálya alá tartoznak.

Ez az irányelv annak az elvnek a betartását követeli meg az eladóktól, hogy kötelesek olyan árut átadni a fogyasztónak, amely összhangban van az adásvételi szerződéssel.

A fogyasztási cikk a szerződéssel összhangban állónak vélelmezhető, ha a fogyasztónak való átadásakor:

- megfelel az eladó által adott leírásnak és rendelkezik azokkal a jellemzőkkel, melyekre az eladó ígéretet tett a fogyasztónak a minta(darab) bemutatásakor;
- alkalmas azokra a célokra, melyeket a fogyasztó elvár tőle és amelyeket közölt az eladóval a szerződés megkötésekor, amiket az eladó tudomásul vett;
- alkalmas mindazokra a célokra, melyekre az azonos típusú termékeket rendszerint használják;
- olyan minőségű és jellemzőkkel rendelkező, mellyel az azonos típusú termékek rendszerint rendelkeznek és melyet a fogyasztó indokoltan elvárhat a terméktől, figyelembe véve az áru jellegét, valamint az eladó, gyártó vagy annak képviselője által a termék különleges

jellemzőire vonatkozóan - különösen hirdetésekben vagy címkén - közzétett nyilatkozatokat.

Az eladót nem kötelezi a gyártó vagy képviselője által nyilvánosan közzétett nyilatkozat, ha

- bizonyítani tudja, hogy nem ismerte - és indokoltan feltételezhető, hogy nem is ismerhette - a szóban forgó nyilatkozatot,
- bizonyítani tudja, hogy a szerződéskötést megelőzően a nyilatkozatot helyesbítették;
- bizonyítani tudja, hogy a fogyasztási cikk megvásárlásával kapcsolatos döntést nem befolyásolhatta a nyilatkozat.

A fogyasztási cikk helytelen felszereléséből eredő megfelelés hiánya egyúttal az áru megfelelésének hiányaként tekintendő, ha a felszerelés az áru adásvételi szerződésének részét képezi és az árut az eladó szerelte fel vagy az ő felelősségvállalása mellett szerelték fel. Ez a rendelkezés akkor is érvényes, ha a fogyasztó által történő felszerelésre szánt terméket a fogyasztó szereli fel és a helytelen felszerelés oka a szerelési utasításban előforduló hiányosság.

Az eladót terheli a felelősség a megfelelés minden olyan hiányáért, amely az áru átadásakor fennáll és amely az áru átadásától számított két éven belül válik ismertté, kivéve akkor, ha az adásvételi szerződés megkötésekor a fogyasztó tudatában volt vagy indokoltan feltételezhető, hogy tudatában volt a megfelelés hiányának.

Minden olyan megfeleléségi hiányról, amely az áru átadásától számított hat hónapon belül válik ismertté, feltételezendő, hogy az már fennállt az átadásakor, kivéve akkor, ha:

- ezt a feltételezést az áru jellege vagy a megfeleléségi hiány jellege nem engedi meg;
- ennek ellentmondó bizonyíték áll rendelkezésre.

Ahogy korábban már említettük, az eladót felelősség terheli a fogyasztóval szemben minden olyan megfeleléségi hiányért, amely az áru átadásakor fennáll. Ha a megfeleléségi hiányról az eladó értesítést kap, a fogyasztó jogosult:

- követelni az áru díjmentes megfelelővé tételét javítással vagy cserével egy ésszerű határidőn belül és a fogyasztónak nagyobb kellemetlenség okozása nélkül;
- megfelelő mértékű árcsökkentést kérni, illetőleg a szerződést semmissé nyilváníttatni, ha javítás vagy csere nem lehetséges vagy pedig aránytalan nagy költséggel jár, vagy ha az eladó nem szüntette meg a hiányosságot ésszerű határidőn belül, illetőleg az túl nagy kellemetlenséget okoz a fogyasztónak.

A fogyasztó nem jogosult a szerződést semmissé nyilváníttatni, ha a megfeleléségi hiánya nem jelentős.

A tagországok úgy is rendelkezhetnek, hogy a fogyasztó - jogainak számára előnyös érvényesítéséhez - köteles a megfeleléségi hiányról két hónapon belül tájékoztatni az eladót azon időponttól számítva, mikor észlelte az ilyen megfeleléségi hiányt.

Ha a szerződéskötési láncban az utolsó eladót terheli a felelősség a fogyasztóval szemben olyan megfelelési hiányért, melynek oka a termelő, esetleg az ugyanazon szerződéskötési láncba bekapcsolódó megelőző eladó vagy egy közvetítő cselekedete vagy mulasztása, az utolsó eladó jogosult eljárást indítani a szerződéskötési lánc felelős személye vagy személyeivel szemben a nemzeti törvényi feltételeknek megfelelően (jóvátételhez fűződő jog).

A kereskedelmi garancia a garancianyilatkozatban és a kapcsolódó hirdetésben rögzített feltételekkel jogilag kötelező. A garanciának:

- ki kell nyilvánítania, hogy a fogyasztónak törvényes jogai vannak a fogyasztási cikkek értékesítését szabályozó nemzeti jogszabályok értelmében, valamint világossá kell tennie, hogy ezeket a jogokat nem befolyásolja a garancia;
- egyszerű, érthető nyelven meg kell fogalmaznia a garancia tartalmát, valamint a garancia alapján támasztható követelésekhez szükséges lényegi elemeket, különösképp a garancia időtartamát és területi hatályát, továbbá a jótálló nevét és címét.

A fogyasztó kérésére a garanciát írásban vagy a számára rendelkezésre álló és hozzáférhető más adattárolón át kell adni. Saját területén belül az a tagország, melyben a fogyasztási cikket értékesítik, rendelkezhet úgy, hogy a garanciát a Közösség egy vagy több hivatalos nyelvén kell elkészíteni.